

Pastorală la praznicul Nașterii Domnului din anul mântuirii 2013

† GURIE,

prin harul lui Dumnezeu,
Episcop al Devei și al Hunedoarei,
Preacucernicul cler, Preacuviosului cin monahal și Dreptmăritorilor creștini:
caldă îmbrățișare cu prilejul Crăciunului,
și sfânt îndemn spre a face pași fermi spre mântuirea adusă în lume de Pruncul Hristos,
Cel născut astăzi în iesle!

Maica Pruncului Iisus – o invitație la echilibru, discreție și cumpătate

- Femeia creștină – izvorul dragostei jertfelnice pentru familie -

Iubiți credincioși,

Văzându-l pe Pruncul Iisus în iesle, văzând-o pe Maica Domnului îngrijindu-l cu tandră afecțiune maternă, văzându-l pe Dreptul Iosif însoțindu-i cu atâta grijă protectivă, înțelegem care ar fi **climatul emoțional care trebuie să fie specific familiilor care se doresc a fi creștine**; acest climat trebuie să fie caracterizat de **o singură energie dominantă**: dragostea, exersată atât pe orizontală (între membrii familiei), cât și pe verticală (cu Dumnezeu). Nu trebuie uitat că dimensiunea orizontală a iubirii izvorăște din dragostea care-L coboară pe Dumnezeu și-L face Om. Doar această dragoste dumnezeiască se face cu adevărat scut și adăpost firii omenești. Sub aripa dragostei dumnezeiești, ne spune colinda, Pruncul este în așa fel ocrotit, încât „*vântul bate, nu-L răzbate, / Neaua ninge, nu-L atinge / Laudați și cântați / Și vă bucurați!*” (colindul „*Astăzi s-a născut Hristos*”).

Dragostea adună la un loc cerul și pământul! Colinda înregistrează că, odată cu Întruparea lui Dumnezeu în ieslea Betleemului, lumea cerească coboară alături de Maica Sfântă pentru a alcătui un sobor al dragostei ocrotitoare pentru Noul-Născut: „*Cine Îi cânta, cine-L preamărea? / Îngerii din cer veniră, / Vesele cântări doiniră / Pruncului Iisus, / Micului Stăpân*” (colindul „*Ce-ați văzut păstori?*”); „*Copilașul când plângea, / Puiul când plângea, / Maica Sfântă lin cânta, / Maica lin cânta. / Linu-i lin și iarăși lin, / Bate vântul frunza lin, / Lin și iarăși lin*” (colindul „*Sus la Poarta Raiului*”).

Doar dragostea care L-a făcut pe Dumnezeu *să Se nască și să crească* pe pământ (în lumea noastră) poate genera dragostea care să țină veșnic casa soților și care să aducă nașterea de copii. Dragostea ne poate ajuta să percepem corect, pozitiv, realitatea. Dacă vedem realitatea înconjurătoare cu ochii „îndrăgostitului”, lumea este fermecătoare, iar viața – cu adevărat – vrednică de a fi trăită. Dacă o privim „cu ochelarii” omului egocentric, lumea este o „vale a plângerii”, un adevărat iad, și „mai bine ar fi fost să nu ne fi născut”. Energia dragostei schimbă deci percepția realității. **Cu cât iubim mai mult, cu atât îmbibăm cu mai mult sens existența noastră** și a semenilor. Cu cât suntem ființe reci, neatinși la inimă de flacăra iubirii, cu atât suntem mai nefericiți, mai paralizați în acțiuni, mai dezamăgiți de viață, mai lipsiți de poftă de a continua, având drept „dogmă” inconștientă a propriei existențe convingereacă „viața nu merită să fie trăită!...”.

Dar ce este dragostea? Este **energia care îmbibă cu sens întreaga existență!** „Dumnezeu (Însuși) este dragoste” afirmă Apostolul iubirii (I Ioan 4, 8). Când **dragostea omenească se înstrăinează de Dumnezeu, Izvorul veșnic și nesecat al iubirii, atunci ea**

devine săracă, neputincioasă și se epuizează sub aripa timpului¹ (sub eroziunea unei interrelaționări de rutină, a superficializării raporturilor, a atenuării respectului reciproc, a neîncrederii², a unei intimități rău înțelese, a supra-saturației păcătoase). **Dar dragostea este și regenerabilă**, prin întoarcerea la Dumnezeu în experiența rugăciunii, în exercițiul postului, în gustarea înțelepciunii ascunse din cuvintele Scripturii și ale Sfinților Părinți³, în spatele cărora se ascunde o autentică experiență duhovnicească și de viață. Se poate **întreține prin gesturi gingașe⁴ constante⁵**. „*Cine sta cu El, / Domnul mititel? / Sta Maria, Maica Sfântă, / Sta Iosif cu fața blândă, / Sta și se-nchina!*” (colindul „*Ce-ați văzut păstori?*”).

Dreptmăritori creștini,

Dragostea care face nemuritoare unitatea dintre soți poate fi amenințată și slăbită atunci când viața familiei se înstrăinează de sfințenie. Când soții consimt la o viață în care plăcerea pătimașă reprezintă singura rațiune ce-i ține la un loc, dragostea se destramă. În mod deosebit femeia, soția-mamă, este chemată să susțină dragostea autentică. Soția-mamă este un adevărat preot al familiei! Ea trebuie să fie intransigentă cu **perspectiva pătrunderii subtile a oricărei patimi⁶** în propria casă; în această privință ea are rolul de **înger păzitor al vetrei casei!** Ea trebuie să știe că **orice patimă începe prin a fi o simplă distracție**. Printre cele mai primejdioase, dar și mai ușor de pătruns patimi în viața soților, care macină dragostea și unitatea familiei, se numără beția. Fericitul Ieronim atrage atenția în acest sens: „Vinul va fi întrebuițat cu măsură, potrivit cu vârsta, cu sănătatea și cu temperamentul fiecăruia”. Este adevărat că apetitul de vin poate apărea pentru a compensa un gol afectiv, un sentiment de diluare a iubirii, când apare o demotivare interioară. Ulterior însă, patima ia un control feroce al vieții: bețivul dobândește reacții de nebun, nu-și mai este propriul lui stăpân⁷.

¹ Aceasta pentru că noi, oamenii, nu suntem surse (ontologice), izvoare ale dragostei, ci doar „canale” ale ei, căi de comunicare a dragostei. Ea izvorăște din Dumnezeu și spre ea suntem noi „programați” să tânjim. Este o „hrană” a psihicului care, ignorată pe termen lung, anihilează robustețea psihică și nevrotizează ființa umană.

² Neîncrederea în celălalt este la fundamentul geloziei; gelozia este o „iubire” patologică, posesivă, desfigurantă: „Ca iadu-i de grozavă gelozia!” – exclamă *Cântarea Cântărilor* (8, 6). Gelozia îl torturează pe celălalt, prin continuă învinuire, iar viața celor doi devine o prigoană perpetuă (cu extensie în viața publică); „Gelozia este tiranul regatului iubirii! – scria Cervantes; ea este cancerul dragostei conjugale; dacă nu va fi stârpită la timp, va duce la dezintegrarea familiei”. Montesquieu îi compătimea pe cei geloși: „Există oameni foarte nenorociți, pe care nimeni nu-i consolează: bărbații geloși; alții pe care toată lumea îi urăște: bărbații geloși; alții pe care toți oamenii îi disprețuiesc: tot bărbații geloși”. Iar Boileau sfătuiește: „Fugiți totdeauna de gelozie / A firilor vulgare, urâtă frenezie!”.

³ *Prietenul cel mai bun este întotdeauna soțul, iar consolarea „cea mai întregă”, soția!* – spunea Tudor Arghezi. *Bărbatul și femeia într-o glăsuire să petreacă și dragostea între ei neclintită să se găsească* – afirmă o zicală populară. *Femeia câștigă inima bărbatului ei mai puțin prin frumusețea sa și mai mult prin bunele purtări* – zicea Sf. Ambrozie al Mediolanului; Thomas Morus reia ideea și o nuanțează: *Soția câștigă dragostea soțului mai puțin prin farmece trupești, și mai mult prin purtare cinstită, prin blândețe și respect*.

⁴ **Darurile fac dragostea efervescentă**; ele trebuie să „puncteze” traseul vieții și să indice momentele de reper, memorabile (ziua de naștere, onomastica religioasă, ziua căsătoriei, ziua primei întâlniri etc.). Sfantul Grigore de Nazianz spune că „nu valoarea darului, ci intenția celui care dă, aceasta naște meritul”. Cf. Pr. Gheorghe Paschia, *Familia și raporturile dintre membrii ei*, în rev. „Biserica Ortodoxă Română”, București, nr. 5-6/1982, p. 102.

⁵ Ajutorul reciproc la treburile gospodărești zidește comuniunea între soți: „*E o adevărată frumusețe și o putere tare așezată bine, răsplătitoare cu fapta pentru cei ce se ajută unii cu alții*” – scrie Clement Alexandrinul. „Bărbatul este cheia casei”, iar „o femeie vrednică este coroana ei”. *Ibidem*, p. 103.

⁶ Părintele Dumitru Stăniloae ne învață că orice patimă este o reorientare (greșită) a elanului infinit pus de Dumnezeu în ființa noastră (spre a fi atrași „magnetic” de Divin), spre lucruri finite, trecătoare, perisabile, puțin valoroase sau chiar dăunătoare.

⁷ „Beția este diavolul voluntar care se introduce în suflet prin plăceri” – spune Sf. Vasile cel Mare în Omilia contra beției. Sfantul Ioan Gură de Aur îl citează pe Seneca: „Beția este o nebunie de bună voie, o trădare a gândurilor, o nenorocire ridiculizată, o boală expusă batjocurii, o îndrăcire de bună voie și mai grea decât nebunia!”.

Iară Irod împărat, / Văzând că s-a înșelat, / Foarte rău s-a necăjit / Oaste mare a pornit, / În Betleem a intrat, / Mulți coconi mici a tăiat. / Pân' la paisprezece mii, / Toți prunci, mărunței copii, / De doi ani și mai în jos, / Ca să taie pe Hristos. / Muri în blestem de norod, / Nefiind el bucuros / De nașterea lui Hristos (colindul „Trei crai de la Răsărit!”).

Atitudinea față de omul în stare de ebrietate trebuie să fie înțeleaptă: „Bețivul nu se ceartă și nu se sfătuieste decât atunci când este treaz” și „omului beat să-i bați în strună” – stipulează înțelepciunea populară. Beția este foarte periculoasă și pentru că, pe termen lung, ea duce la sărăcie: bețivul este devoratorul mijloacelor de întreținere, abdicând de la îndatorirea sa de susținător al familiei; din generator de resurse pentru familie el devine consumatorul dominant dintr-o casă. Propria patimă nesățioasă devine totalitară și atotdistrugătoare. „Numa' omu' păcătos / Le-a făcut toate pe dos / El ușa a încuiat, / Lăcaș Domnului n-a dat!” (colindul „Din Raiul cel luminos!”).

Soția-mamă este cea **capabilă să mențină în familie un climat emoțional** compatibil cu rugăciunea, meditația, pacea etc.⁸ Ea trebuie să știe să fie un izvor continuu de dragoste și dăruire, un balsam ce alungă întristarea și amărăciunea. Grație feminității ei, poate emana delicatețe și sensibilitate, pregătind inimile pentru primirea harului. În plan secundar trebuie să se manifeste vocația ei de gospodină, puterea de a se exprima în arta culinară, exercițiul igienei casei, preocuparea pentru curățenie și cochetăria aranjamentului locuinței. Ierarhia priorităților nu trebuie răsturnată. Femeia trebuie să se situeze la punctul de intersecție a vocațiilor Martei și Mariei. „Cine coasă la fereastră / O coroană prea frumoasă? / Este Maica lui Hristos, / Mesia, chip luminos. / Coroană de îngerăș / Pentru Iisus copilaș, / Coroană de trandafiri, / Ce aveau să fie spini (colindul „Coroană de trandafiri!”).

În familia de origine oamenii își petrec întreaga copilărie și o mare parte a tinereții. Aici ei trăiesc un **timp dilatat**, întrucât atât traumele, cât și bucuriile par infinite în copilărie, interminabile, nesfârșite. „Copile, cu ochi senini, / Tu iarăși vii printre străini, / În peșteră cu paie reci / Tu capul iarăși ți-l apleci. / Să te jertfești de mila lor, / Copil cu suflet plin de dor / Copilule, sărman copil, / Curat ca roua din april. / De câtă vreme tu petreci / La ușa inimilor reci, / Dar câți ți-or mai descuia azi / Copil cu lacrimi pe obraji...” (colindul „Copile, cu ochi senini!”).

Percepția timpului este diferită în copilărie față de maturitate. Tocmai de aceea climatul, atmosfera, trăirile din copilărie își pun amprenta definitiv asupra unui om, marcându-l psihic, pozitiv sau negativ, pentru întreaga viață. „Noapte de vis, cu bucurii, / Ne simțim iar copii / Lângă bradul cel minunat / Toți cu dragoste ne-am adunat / Noapte sfântă ai sosit / Visul ni l-ai împlinit” (colindul „Noapte de vis”).

Dragii mei creștini hunedoreni,

Sfântul Apostol Petru ne propune grija pentru omul interior, **transferul ferm și explicit al accentului de pe exterior pe interior**: „Podoaba voastră să nu fie cea din afară – împletirea părului, atârnatul podoabelor de aur și îmbrăcarea hainelor –, ci să fie omul cel tainic al inimii, întru nesticăcioasa podoabă a duhului blând și liniștit, care este de mare preț înaintea lui Dumnezeu. Că așa se împodobeau odinioară sfintele femei care nădăduiau în

⁸ Este perfect adevărată și reciprocă: **o femeie certăreață constituie o povară psihică strivitoare pentru soț, stârpind nenumărate energii**: „Mai bine să locuiești în pustiu decât cu o femeie certăreață și care îți face neceaz” (Pilde 21, 19). Cearta presupune revărsarea în casa preotului a unor energii satanice răvășitoare: cuvinte grele, insulte, sudalme, poate chiar injurii. Sfântul Ioan Gură de Aur atenționează: „Nu vă certați între voi, căci nimic nu poate fi mai amar decât cearta, nimic nu poate fi mai supărător ca zăzania dintre bărbat și femeie, căci certurile și luptele pe tăcute contra persoanelor iubite sunt pline de amărăciune” (*Explicarea Epistolei către Efeseni, Omilia a 20-a*). „Mai bine pâine neagră cu dragoste curată, decât albă ca zăpada și plină de sudalme”. Pr. Gheorghe Paschia, *art. cit.*, p. 105. **Cearta este antecamera divorțului**, a înstrăinării interioare, prelungirea climatului de tensiune dintr-o casă constituind semnalul unei despărțiri apropiate.

Dumnezeu” (I Petru 3, 3-5). Deci Apostolul propune ieșirea femeii creștine din **climatul concurențial specific lumii profane, în care „contează cine arată mai bine”**, iar acest „mai bine” e stabilit după criterii pur pământești, după valori perisabile.

Adevăratele valori, cele cerești, sunt cele pe care Mântuitorul le-a proclamat în lume. Iată ce adevăruri subtile proclamă colindul „*Sara Crăciunului nost’*”: „*Iar oamenii din cetate / I-au răspuns cu răutate: / «Du-te, du-te și ne lasă / Că n-ai loc la noi în casă!».* / *Atunci Preasfânta Fecioară / Ieși din oraș afară. / Și-au ajuns la cei săraci, / La un grajd cu niște vaci. / Sosi vremea la Maria, / Ca să nască pe Mesia. / Și-a născut un prunc frumos / Și-l numea Iisus Hristos. / Care, cu puterea Sa, / Va înțelepți lumea!*”.

Să ne ajute Dumnezeu pe toți să urmăm exemplul de smerenie și echilibru al Maicii Domnului, să convertim valorile pământești în valori cerești, să ne umplem inimile de dragoste și casele de bucurie sfântă, urmând îndemnul colindelor: „*Sculați creștini degrabă / Și-aduceți un prinos / Și faceți loc la masă / Micuțului Hristos!...*”.

Sărbători fericite! și „La mulți ani!”

**† Gurie,
Episcopul Devei și al Hunedoarei**